

IM WIĘCEJ SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI, TYM WIĘCEJ RECYKLINGU

Analizując wyniki osiągnięte w krajach UE w recyklingu kartonów po płynnej żywności, jasno widać, że Polsce niestety daleko do czołówki. W Belgii, Niemczech, Hiszpanii czy Francji recyklingowi poddawany jest zdecydowanie większy odsetek odpadów po kartonach do mleka i soków, niż wynosi europejska średnia. W Europie – 28 państw Unii + Norwegia i Szwajcaria – recykling kartonów w 2013 r. wyniósł 42%. Danych za rok 2014 jeszcze nie ma, ale można spodziewać się, że poziom recyklingu kartonów w Europie wzrośnie do ok. 45%.

Nowe prawo, nowe wyzwania

Rok 2014 był dla Polski pierwszym, w którym opakowania wielomateriałowe, w tym kartony do płynnej żywności, pod-

dane zostały ustawowemu obowiązkowi odzysku i recyklingu na mocy ustawy o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi. Późniejsze rozporządzenie z 16 kwietnia 2014 r. w sprawie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu dla opakowań wielomateriałowych wyznacza bardzo ambitne cele w tym zakresie na najbliższe lata.

W 2015 r. musimy zrealizować 20-procentowy poziom odzysku i 18-procentowy poziom recyklingu odpadów wielomateriałowych, w tym kartonów do płynnej żywności. Dla kartonów oznacza to 20-procentowy poziom recyklingu, ponieważ odzysk będzie też realizowany poprzez recykling. Do roku 2020 poziom recyklingu wspomnianych opakowań ma wzrosnąć do 61%. Musimy więc szybko nadrobić stracony dystans, a to z pewnością duże wyzwanie dla całej branży opakowaniowej.

Brak miejsca na segregowanie odpadów

W tym miejscu należy podkreślić, że niezwykle ważne jest podniesienie świadomości ekologicznej Polaków, bo ma ona ogromny wpływ na segregację odpadów. A o tym, że ze świadomością mogłoby być lepiej, świadczą dane zawarte w raporcie przygotowanym przez TNS Polska dla Ministerstwa Środowiska pt. „Badanie świadomości i zachowań ekolo-

Stawiamy sobie za cel aktywne promowanie opakowań kartonowych, które dają konsumentom gwarancję najlepszej ochrony żywności, zapewniając jednocześnie minimalne oddziaływanie na środowisko naturalne na każdym etapie cyklu życia kartonu – mówi Jan Jasiński, prezes Zarządu Fundacji ProKarton.

gicznych mieszkańców Polski”. Z badania przeprowadzonego w październiku ub.r. wynika wprawdzie, że segregacja systematycznie zyskuje na popularności – 68% badanych mówi, że regularnie segreguje śmieci, jednak co siódmy Polak segreguje odpady sporadycznie bądź wrzuca wszystko do jednego kosza (ok. 15%).

Osoby, które nie zadeklarowały segregacji śmieci lub nie robią tego regularnie, zapytano, co jest tego przyczyną. Najczęstszymi odpowiedziami były brak miejsca na segregowanie odpadów (30%) oraz brak odpowiednich pojemników w okolicy (28%). Kolejne przyczyny leżą po stronie domowników, którzy nie mają chęci do segregacji śmieci (19%), nie wierzą w ideę segregacji i recyklingu (18%) oraz nie mają czasu na tego typu działania (16%). Co niepokojące, co ósmy respondent odczuwa brak praktycznych informacji dotyczących sortowania śmieci

(16%), a co szósty rezygnuje z tego rodzaju pozbywania się odpadów ze względu na koszty (13%).

Nie wystarczy sama świadomość

Oczywiście, aby sprostać coraz większym wymaganiom dotyczącym gospodarki odpadami, w tym zbieraniu i poddawaniu recyklingowi zużytych opakowań po żywności płynnej, nie wystarczy sama świadomość ekologiczna społeczeństwa. Potrzebne jest zaangażowanie przedsiębiorców w budowę systemu zbiórki i recyklingu. Potrzebna jest nowa infrastruktura, czyli nowoczesne sortownie, RIPOK-i, PSZOK-i, większe możliwości przerobowe papierni (mimo że są one na chwilę obecną wystarczające, to wkrótce może okazać się, że potrzebujemy ich znacznie więcej). To wszystko się dzieje.

– *Kartony mogą być stosunkowo łatwo poddawane recyklingowi w papierniach, bowiem w przeważającej mierze składają się z celulozy, która jest cennym i poszukiwanym surowcem wtórnym. Obecnie recyklingiem zużytych kartonów zajmują się trzy papiernie – Mondi Świecie, TOP Tychy oraz Beskidy w Wadowicach, których łączne moce przerobowe przekraczają dzisiejszy poziom zbiórki kartonów, ale musimy pamiętać o tym, że cele recyklingowe systematycznie rosną* – mówi **Jan Jasiński**, prezes Zarządu Fundacji ProKarton i dodaje: – *Dużym wyzwaniem jest ciągle technologia poddawania dalszemu recyklingowi frakcji PolyAl – mieszaniny polietylenu i aluminium, które są częścią składową kartoników, pozostającej po recyklingu zużytych kartonów w papierni. Obecnie powstaje w Polsce instalacja umożliwiająca oddzielenie aluminium od polietylenu w celu ich dalszego wykorzystania. Są to bardzo wartościowe surowce, dlatego ich odzyskanie i ponowne przetworzenie jest uzasadnione ekonomicznie.*

Potrzebna jest nowa infrastruktura, m.in. nowoczesne sortownie.

Odpady po kartonach do mleka i soków przerabia się również na płyty drewnopodobne, mające zastosowanie głównie w przemyśle budowlanym. Drobno pocięte kartony są podgrzewane, aż do stopienia się polietylenu, a następnie prasowane pod dużym ciśnieniem. Topiąc się polietylen zawarty w opakowaniu wiąże, wypełnia i uszczelnia strukturę płyty. Płyty dystrybuowane są pod nazwą handlową TERO i odznaczają się dużą wytrzymałością i odpornością na warunki atmosferyczne, m.in. nie wchłaniają wody.

Innym ciekawym przykładem wykorzystania frakcji PolyAl są długopisy wykonane z tworzywa sztucznego EcoLine, które produkuje firma Happy Gifts Europe z Bytomia.

Promocja kartonów do żywności płynnej

Fundacja ProKarton powstała w 2011 r., to instytucja, której misją jest działanie na rzecz podniesienia poziomu edukacji ekologicznej Polaków. Powołały ją do życia trzy firmy zajmujące się produkcją katonów do żywności płynnej – Elopak, SIG Combibloc i Tetra Pak. Starszy brat fundacji – program REKARTON, za którego realizację odpowiada Krajowa Izba Gospodarcza Przemysłu Spożywczego i Opakowań, skupia się przede wszystkim na sprawach biznesowych, pozyskiwaniu i przekazywaniu do recyklingu zużytych kartonów po żywności płynnej. Prowadzi również, w ramach środków i możliwości, działalność informacyjną. Brakowało jednak kogoś, kto szeroko zająłby się ekologiczną edukacją społeczną i promowaniem kartonów do płynnej żywności jako opakowań zaawansowanych w zakresie zastosowanych rozwiązań środowiskowych oraz ich innych różnorodnych zalet funkcjonalnych.

– *Stawiamy sobie za cel aktywne promowanie opakowań kartonowych, które dają konsumentom gwarancję najlepszej ochrony żywności, zapewniając jednocześnie minimalne oddziaływanie na środowisko naturalne na każdym etapie cyklu życia kartonu. Naszą misją jest promocja i edukacja społeczna poświęcona nowoczesnym formom opakowaniowym i zasadom zagospodarowania odpadów po konsumpcyjnych po kartonach do płynnej żywności* – mówi Jan Jasiński.

Konsumenci mogą pomóc

Misja ta jest realizowana na różne sposoby, a w tych działaniach mogą również pomóc konsumenci poprzez właściwą segregację odpadów na poziomie gospodarstwa domowego. Jednak, aby to miało miejsce niezbędne jest przeprowadzenie społecznych akcji edukacyjnych, a to m.in. zadanie Fundacji ProKarton.

Fundacja podejmuje wiele działań edukacyjnych skierowanych zarówno do dorosłych, jak i młodzieży i dzieci, zachęcając ich do świadomego wyboru opakowań kartonowych, poprzez pokazywanie ich zalet. Wszystkie akcje edukacyjne prowadzone są w ramach kampanii „Karton, naturalnie!”, zapoczątkowanej w 2013 r.

Event w Rzeszowie, pokaz czerpania papieru powstającego ze zużytych opakowań po mleku i sokach.

– W ramach działań edukacyjnych i promocyjnych organizowaliśmy wspólnie z instytucjami ekologicznymi pikniki i festyny konsumenckie w wielu miastach Polski, takich jak Warszawa, Gdańsk, Rzeszów czy Bielsko-Biała. Akcje mają za zadanie budowanie pozytywnego wizerunku kartonów, jako opakowań nowoczesnych i przyjaznych środowisku.

Piknik Ekologiczny w warszawskim zoo.

Ponadto zwracają uwagę konsumentów na istotę recyklingu i selektywnej zbiórki kartonów – podkreśla Jan Jasiński i dodaje: – W naszych eventach wzięło udział tysiące mieszkańców, którzy przekonali się, że każdy z nas ma codziennie szansę zrobić coś dobrego dla środowiska naturalnego. Na przykład poprzez kształtowanie podstawowych ekologicznych nawyków, takich jak zgniatanie kartonów po mleku i sokach przed wyrzuceniem do kosza. Ta prosta czynność może w dużym stopniu usprawnić proces zbiórki i recyklingu tego typu odpadów.

Fundacja ProKarton jest też obecna w szkołach. Programy edukacyjne dla najmłodszych są prowadzone wspólnie z władzami oświatowymi takich miast jak Bydgoszcz, Hajnówka i Bełchatów. Dzięki nim dzieci i młodzież poznają zalety nowoczesnych form opakowań i ich zadania, a także aktywnie uczestniczą

w programach selektywnej zbiórki odpadów, które przynoszą dodatkowe wymierne korzyści w postaci wielu ton zebranych odpadów.

– Łącznie w ramach działań szkolnych zebraliśmy w 2014 r. około 20 ton odpadów po kartonach do płynnej żywności. W akcjach wzięło udział ponad 20 tys. dzieci. Te liczby nas cieszą, ale żeby dotrzeć do jeszcze szerszego grona osób systematycznie przygotowujemy filmy edukacyjne, które można było zobaczyć w TVP 1 i w TVP Regionalnej. Najnowszy z nich pt. „Top karton”, przyciągnął przed telewizory ok. 300 tys. widzów! – mówi Jan Jasiński. – Ponadto wsparliśmy Dobrowolne Porozumienie REKARTON w produkcji podobnego filmu, pt. „REKARTON – dołącz do nas”.

Wyzwania, edukacja, efekty

Zmiany legislacyjne stawiają przed polskim systemem zarządzania odpadami, ale też konsumentami nie lada wyzwanie. Zdaniem prezesa Fundacji ProKarton kluczem do sukcesu jest synergia między systematycznym budowaniem świadomości ekologicznej Polaków i nawyku właściwej segregacji, zaangażowaniem rynku odpadów opakowaniowych oraz pracy gmin, które odpowiadają za zbiórkę tych odpadów. Czy cel zostanie osiągnięty i znajdziemy się wśród europejskich liderów recyklingu i selektywnej zbiórki?

Jacek Zyśk

